

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора економічних наук, професора
БОГОМОЛОВОЇ НАДІЇ ІВАНІВНИ,
на дисертаційну роботу Сопощько Ольги Юрївни на тему:
«Управління підприємствами автомобільного транспорту в контексті
логістичного обслуговування ланцюгів постачань швидкокопсувних
продуктів харчування», яка представлена
до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

1. Актуальність теми дисертації.

При розробці механізму управління підприємствами автомобільного транспорту, зокрема в контексті логістичного обслуговування ланцюгів постачань швидкокопсувних продуктів харчування (ШПХ), часто виникає проблема вибору стратегії постачання та прийняття найефективніших управлінських рішень як для підприємства, так і ланцюга в цілому. Для цього має бути сформована система управління постачаннями, яка поєднує в собі всі необхідні організаційно-економічні елементи та враховує особливості обслуговування відповідних ланцюгів.

Вирішення проблем поглиблення теоретичних засад та розробки практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління підприємствами автомобільного транспорту внаслідок оптимізації логістичного обслуговування ланцюгів постачань ШПХ залежить від ряду зовнішніх чинників, умов виробництва на самому підприємстві, і, особливо, транспортуванню швидкокопсувних продуктів харчування до точок продажу.

Постачальник може організувати спеціалізоване виробництво, розробити логістичний ланцюг постачань і забезпечити більш низьку собівартість постачання, або ж скористатись зовнішніми послугами. Але, разом з тим, прийняття того чи іншого варіанту рішення засноване на зіставленні витрат та ефективності постачань, є важливим завданням. У ланцюгу постачання зменшення логістичних витрат на ринку швидкокопсувних продуктів харчування дає змогу збільшити прибуток підприємств.

Враховуючи наведене, можна стверджувати, що дисертаційна робота Сопощько О.Ю., в якій обґрунтовані теоретичні засади та розроблено практичні

рекомендації стосовно підвищення ефективності управління підприємствами автомобільного транспорту для оптимізації логістичного обслуговування ланцюгів постачань швидкопсувних продуктів харчування є актуальною. Тематика дисертації тісно пов'язана з сучасними науково-прикладними проблемами та доповнює конкретні науково-дослідні розробки, що стосуються підвищення ефективності управління підприємствами автомобільного транспорту.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Актуальність теми підтверджується також і тим, що дисертаційна робота виконана у відповідності з планом науково-дослідних робіт і тематикою кафедри транспортного права та логістики факультету менеджменту, логістики та туризму Національного транспортного університету за темами: «Методи оцінювання результатів діяльності логістичних систем в ланцюгах постачань» (номер державної реєстрації 0112U008413), де автором досліджено теоретико-методологічні основи сутності ланцюга постачань та управління ним; «Проблеми правового регулювання відносин пов'язаних із організацією та виконанням транспортної діяльності в Україні» (номер державної реєстрації 0112U008414), де автором обґрунтовано особливості правового регулювання щодо перевезень ШПХ; «Дослідження ринку логістичних послуг в Україні в умовах інтеграції до Європейського союзу» (номер державної реєстрації 0117U002070) де автором досліджено важливість використання моделі очікування споживачів при формуванні ланцюга постачань ШПХ.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та результатів дисертації.

Теоретико-методичні положення, практичні висновки і рекомендації дисертації обґрунтовані та достовірні. Всебічне ознайомлення із дисертаційною роботою, науковими публікаціями і авторефератом Сопочко О.Ю. дає підставу стверджувати про достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, що в них містяться. Це підтверджується використанням широкої інформаційної бази за темою дисертації, в тому числі офіційних статистичних даних, нормативно-правових актів, дані автотранспортних підприємств, ресурси мережі Інтернет та результати власних досліджень автора.

Дисертантом коректно визначено мету, об'єкт та предмет дослідження. Перелік поставлених завдань розкриває мету, а їх вирішення поглиблює

теоретичні напрацювання. Розроблені методичні і практичні рекомендації є логічними складовими системи управління постачаннями швидкопсувних продуктів харчування, що спрямовані на підвищення ефективності управління підприємствами автомобільного транспорту.

Обрано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: порівняльного аналізу, синтезу й узагальнення, метод системного і процесного підходу, методи економіко-статистичного аналізу, методи логічно-діалектичного аналізу, методи теорії імовірності, методи економіко-математичного моделювання; графічний метод та абстрактно-логічний метод.

Достовірність та науково-практична цінність отриманих результатів підтверджується їх апробацією на 11 міжнародних і всеукраїнській конференції, 12 публікаціях у фахових виданнях України, з яких 7 — одноосібних, 1 стаття опублікована у Польщі.

Структурі та змісту дисертації притаманна логічна послідовність розкриття автором наукової мети. Слід підкреслити узгодженість мети та завдань дослідження із предметом, об'єктом та отриманими висновками.

Зміст дисертації відповідає спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності): п. 11 – «маркетингова та логістична діяльність підприємства» та п. 16 – «управління виробничо-господарською діяльністю підприємства (менеджмент)».

У дисертаційній роботі Сопецько О.Ю. сформульовано та обґрунтовано низку положень, висновків та рекомендацій, які відзначаються науковою новизною та мають практичну спрямованість щодо підвищення ефективності управління підприємствами автомобільного транспорту.

Дисертаційне дослідження Сопецько Ольги Юріївни можна оцінити як закінчене дослідження з вагомими науковими результатами, які є достатньо обґрунтованими та достовірними.

Основними результатами дослідження, які отримані здобувачем особисто і мають наукову новизну є:

1. Система управління постачаннями ШПХ, складовими якої є підсистеми інформаційного, нормативно-параметричного і організаційно-реалізаційного характеру щодо формування оптимальних умов виконання замовлень з урахуванням допустимого відхилення часу доставки вантажу відповідно до вимог замовника (стор. 170). Система передбачає узгодження економічної позиції всіх учасників логістичного процесу та встановлення оптимальної величини основної поставки ШПХ, що спрямована на максимізацію прибутку усього ланцюга постачань. Також, враховуються ймовірність виникнення

втраченої вигоди при дефіциті ШПХ, із можливістю подолання останнього через впровадження додаткової поставки або збитку при надлишку ШПХ, а також витрати на логістичне обслуговування ланцюга постачань залежно від прийнятого допустимого рівня мінливості логістичного циклу. Для використання даної системи було розроблено відповідне програмне забезпечення.

2. Удосконалено процеси управління постачаннями ШПХ – запропоновано використання моделі, яка враховує при оптимізації поставок умови узгодження економічних позицій підприємств відповідно до необхідного рівня задоволення попиту на ШПХ та виокремлення витрат транспортного обслуговування (стор. 137). Транспортне обслуговування розглядається при заданих параметрах мінливості логістичного циклу та розглядаються як керовані;

3. Удосконалено методичні положення визначення тривалості операцій логістичного циклу доставки у частині введення поряд з фактичною тривалістю, розрахункової її величини, що відображає імовірність зрушень у процесі доставки ШПХ (стор. с. 178; 183-184). Отже, є можливість оцінити вплив на розмір отримання доходу від продажів ШПХ при виконанні базових і гранично допустимих меж тривалості операцій циклу доставки та обґрунтовано додаткові витрати на транспортне обслуговування залежно від прийнятого допустимого рівня мінливості процесу перевезень;

4. Удосконалено процес прогнозування обсягів продажів продуктів у торговельних точках, шляхом використання моделі, із такими параметрами як оптимальний час початку продажу і обсяги замовленого продукту (стор. 192-194). Дані параметри формуються під впливом факторів попиту на продукцію. Використання удосконаленої моделі дозволяє отримати ефективне управлінське рішення щодо формування наступних обсягів замовлень, узгоджуючи загальносистемні інтереси суб'єктів в ланцюгах постачань;

5. Доповнено критерії оптимізації поставок ШПХ – узгодження економічних позицій підприємств-учасників відповідно до необхідного рівня задоволення встановлених параметрів попиту. За рахунок цього досягається мінімізація витрат на транспортне обслуговування при заданій мінливості логістичного циклу та відповідних впливаючих факторів на таку мінливість (стор. 141, 144-145, 171, 195).

6. Запропоновано концепцію визначення витрат на транспортне обслуговування (стор. 148-149; 152; 190-191), що передбачає збільшення планових витрат на випадок виникнення дефіциту на ШПХ в періоді між

черговими поставками, що має здійснюватися для задоволення спонтанно виникаючого попиту. Резервування автомобілів для здійснення у необхідний час додаткової поставки дозволяє забезпечувати підвищення загального прибутку в системі ланцюга постачань за рахунок задоволення спонтанного попиту та ефективного здійснення додаткової поставки.

4. Оцінка змісту дисертації та її завершеності.

Дисертаційна робота викладена діловою українською мовою.

Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновки, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 265 сторінок друкованого тексту, з них 212 сторінок основного тексту. Матеріали дисертації містять 36 рисунків і 34 таблиці. Список використаних джерел налічує 219 найменувань на 22 сторінках, 3 додатки займають 24 сторінки.

Представлена робота є цілісною та завершеною. Структура роботи логічна, викладення матеріалу послідовне, висновки і рекомендації ґрунтуються на результатах авторських досліджень.

5. Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях.

Основні положення та результати дисертації опубліковано автором у 23 наукових працях, з них 12 публікацій у фахових та іноземних виданнях та 11 публікацій у збірниках матеріалів конференцій. Кількість публікацій є достатньою для висвітлення результатів дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук відповідно до вимог.

6. Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації.

Автореферат розкриває основні положення проведеного дослідження, отримані наукові результати, висновки та пропозиції. Структура, зміст, основні положення, результати і зміст автореферату та дисертації Сопочко Ольги Юрїївни ідентичні. За обсягом структурою та оформленням автореферат відповідає вимогам МОН України.

7. Практичне значення одержаних результатів.

Отримані в процесі дисертаційного дослідження наукові результати мають практичне значення та доведено до рівня практичних рекомендацій, які спрямовані на підвищення ефективності управління підприємствами

автомобільного транспорту в контексті логістичного обслуговування ланцюгів постачань ШПХ.

Результати досліджень, знайшли своє практичне застосування на ГП «Український продукт» для планування обсягів постачань, визначення планових обсягів замовлень та введення додаткових поставок, що дозволило знизити втрати реалізованої продукції на 3,2% (акт впровадження від 10 жовтня 2019 р.), ТОВ «Гросхандель» для удосконалення процесу управління постачаннями ШПХ шляхом використання моделі оптимізації постачань, введення додаткової поставки та методичних положень, щодо транспортного обслуговування (акт впровадження від 10 вересня 2019 р.) та ТОВ «Ольгопільське АТП» при впровадженні рекомендацій щодо обґрунтування конкретних схем організації перевезень та моделі управління постачаннями, що дозволило знизити собівартість перевезень на 2,5% (акт впровадження від 30 жовтня 2019 р.). Теоретичні та практичні результати дисертаційної роботи впроваджено в освітній процес Національного транспортного університету при підготовці та викладанні дисциплін «Логістика», «Функціональна логістика», «Управління ланцюгами постачань», також вони використовуються в процесі дипломного і курсового проектування (акт впровадження від 16 грудня 2019 р.).

8. Дискусійні питання, недоліки та зауваження до дисертаційної роботи.

Відзначаючи достатньо високий рівень дослідження дисертації Сопощко Ольги Юрїївни, слід зробити наступні зауваження, які потребують додаткової аргументації та можуть стати предметом подальших досліджень:

8.1. У підрозділі 2.2 не розглянуто існуючі проблеми та особливості діяльності учасників в ланцюзі постачань, їх взаємозв'язку у самій системі управління постачаннями. Доцільно було б провести більш глибокий аналіз та визначити особливості логістики швидкопсувних продуктів харчування як швидкопсувних вантажів.

8.2. В дослідженні автору доцільно було б розглянути можливі ризики, джерела їх виникнення та шляхи мінімізації в управлінні постачаннями швидкопсувних продуктів харчування.

8.3. Водночас, в підрозділі 3.1 доцільно було б в схемі системи управління постачаннями швидкопсувних продуктів харчування – в блоці «Нормативно-параметрична підсистема» (стор. 171) дати повний перелік нормативно-правових актів або ж винести окремо та сформулювати як повноцінну таблицю для зручності практичного використання та як невід'ємну частину

системи.

8.4. Констатуючи в цілому достатній високий рівень теоретичних положень та методичних розробок, що стосуються розроблення схеми системи управління постачаннями швидкопсувних продуктів харчування, слід зазначити, що не враховується стан транспортних засобів, якими планується здійснювати перевезення, наприклад, якщо транспортний засіб перебуває в ремонті та ін. Дане положення можна розглянути в роботі, і не тільки як частину систему управління. На жаль, в роботі про це не йдеться ні в одному із підрозділів.

8.5. Із запропонованих положень по удосконаленню прогнозування обсягів продажів (стор. 192-194), що базується на підставі запропонованої моделі не зовсім зрозуміло за рахунок яких факторів можна скоротити початок продажу товарів та недостатньо приділено уваги процедурі повернення зіпсованих вантажів.

8.6. Із змісту дисертаційної роботи не зрозуміло, чи запропоноване програмне забезпечення застосовується підприємствами, на яких було здійснено впровадження. Це необхідно було б вказати, якщо таке програмне забезпечення використовується на зазначених підприємствах та охарактеризувати ефективність його застосування.

8.7. В роботі не розкрито питання впливу інфляційних ризиків, зростання цін на паливно-мастильні матеріали, що особливо актуальним є сьогодні.

8.8. В роботі вживається поняття «підприємства автомобільного транспорту». При цьому не приділено уваги поняттю «транспортно-експедиторського підприємства», що розширило б можливості використання отриманих дисертантом результатів.

Проте, зазначені дискусійні положення істотно не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дослідження та не знижують рівня отриманих у роботі наукових і практичних результатів.

9. Загальний висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Сопочко О. Ю. на тему «Управління підприємствами автомобільного транспорту в контексті логістичного обслуговування ланцюгів постачань швидкопсувних продуктів харчування» є самостійно виконаною завершеною науковою роботою, спрямованою на вирішення актуальної теми і має значне теоретичне та практичне значення.

Отримані результати та висновки достатньо обґрунтовані, містять

наукову новизну, мають теоретичну та практичну цінність. Опубліковано достатню для розкриття результатів дослідження кількість праць. Зміст автореферату та наукових публікацій автора відповідає основним положенням дисертаційного дослідження.

Дисертація за своєю структурою, обсягом та оформленням відповідає вимогам МОН України до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Зміст автореферату і дисертації відповідають паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Таким чином, дисертаційна робота «Управління підприємствами автомобільного транспорту в контексті логістичного обслуговування ланцюгів постачання швидкопсувних продуктів харчування» повністю відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. (зі змінами і доповненнями), що висуваються до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата наук, зокрема пп. 9, 11, 13, 14, а її автор – Сопочко Ольга Юріївна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів і кредиту
Державного університету
інфраструктури та технологій

Н.І. Богомолова

Підпис Н.І. Богомолової засвідчую

Проректор з науково-педагогічної роботи
Державного університету
інфраструктури та технологій

Ю.П. Дудник